

РІШЕННЯ

Протокол № 161
від 9 січня 2025 року

За результатами виїзного засідання Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики до Центру захисту прав дитини на тему: «Дотримання прав дітей в закладах інституційного догляду та виховання»

У порядку контролю за виконанням законодавства України у сфері захисту прав дітей, а також з метою отримання актуальної інформації стосовно дотримання прав дітей в закладах інституційного догляду та виховання, як за кордоном так і в релокованих закладах, Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики 04 грудня 2024 року провів виїзне засідання на базі Центру захисту прав дитини на тему: «Дотримання прав дітей в закладах інституційного догляду та виховання».

У засіданні, окрім народних депутатів України – членів Комітету, взяли участь народні депутати України Л.Білозір, Т.Циба, М.Бардіна, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Д.Лубінець, представник Уповноваженого з прав дитини І.Суслова, заступник Міністра соціальної політики України з питань європейської інтеграції І.Постоловська, Голова Координаційного центру з розвитку сімейного виховання та догляду дітей І.Тулякова, Перший заступник Міністра культури та стратегічних комунікацій України Г.Григоренко, Голова Національної соціальної сервісної служби України В. Луцик, Голова Державної служби України у справах дітей П.Добромільський, представники від Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти і науки України, Офісу Генерального прокурора, представники громадськості.

Офіс омбудсмана представив свої спостереження за результатами моніторингів та статистичні дані щодо:

- дотримання прав дітей в закладах інституційного догляду та виховання за кордоном: результати моніторингових візитів в умовах евакуації;
- моніторингу прав дітей в релокованих закладах інституційного догляду та виховання: виявлені проблеми та порушення;
- права дітей в закладах інституційного догляду та виховання: системні порушення за результатами моніторингових візитів.

Під час обговорення представлених спостережень, народними депутатами України - членами Комітету було акцентовано увагу на

недостовірності наданої інформації щодо кількості дітей, які перебувають в інтернатних закладах. Так, за інформацією Офісу омбудсмана в Україні 89 797 дітей перебувають (навчаються) в закладах. Натомість, за інформацією Міністерства соціальної політики України та Координаційного центру з розвитку сімейного виховання та догляду дітей в закладах цілодобово перебуває 21147 дітей. Викривлення інформації щодо дітей в закладах відбувається з причин того, що діти, які навчаються у спеціалізованих та спеціальних закладах освіти, включені до інформації про дітей, які розлучені із сім'єю та потрапили до закладів інституційного догляду та виховання.

Питання необґрунтованості включення інформації про дітей, які навчаються в спеціалізованих та спеціальних закладах освіти та мають батьків до статистичної інформації про дітей, якими не опікуються батьки неодноразово піднімалось на засіданнях Комітету. На думку членів Комітету використання необґрунтованої статистичної інформації викривляє сприйняття ситуації щодо дітей, які знаходяться в закладах інституційного догляду, у тому числі міжнародними партнерами.

Крім того, учасники виїзного засідання акцентували увагу на відсутності єдиної, реальної статистичної інформації щодо дітей, які потребують особливої уваги з боку держави.

Окрему увагу під час виїзного засідання було приділено питанню повернення в Україну дітей, які у складі закладів були евакуйовані та перебувають за кордоном. Враховуючи численні порушення прав дітей, виявлені представниками омбудсмана в цих закладах, та проблемність питання повернення дітей в Україну, викликає занепокоєння рішення влади щодо повернення таких дітей в Україну лише за умови їх влаштування в сімейні форми виховання. Враховуючи реальне скорочення в Україні сімейних форм виховання дітей, на думку членів Комітету, потребує додаткової службової перевірки факт бездіяльності посадових осіб центральних органів виконавчої влади за фактами неповернення евакуйованих дітей з-за кордону.

Також в рамках виїзного засідання його учасники акцентували увагу на відсутності реальних заходів, які мають бути вжиті на усунення виявлених порушень прав дітей в закладах інституційного догляду.

За результатами обговорення цих питань Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики ухвалив рекомендації, що додаються до цього рішення.

Додаток: рекомендація на 2 арк.

Голова Комітету

Микита ПОТУРАЄВ

**Рекомендації Комітету Верховної Ради України з питань
гуманітарної та інформаційної політики за результатами розгляду питання
«Дотримання прав дітей в закладах інституційного догляду та виховання»**

За результатами обговорення на виїзному засіданні Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики питання «Дотримання прав дітей в закладах інституційного догляду та виховання», Комітет вирішив рекомендувати Кабінету Міністрів України:

- 1) звернутися до урядів країн, в яких перебувають евакуйовані діти, щодо недопущення порушення прав та інтересів тимчасово переміщених (евакуйованих) дітей — громадян України;
- 2) здійснити заходи, направлені на координацію центральних органів виконавчої влади (Міністерства соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти і науки України, Національної соціальної сервісної служби України, Державної служби України у справах дітей), представників органів влади щодо вироблення єдиного підходу у зборі та використанні інформації про кількість дітей, які виховуються, навчаються в закладах з цілодобовим перебуванням;
- 3) посилити роботу в напрямку координації центральних органів виконавчої влади (Міністерства соціальної політики України, Міністерства закордонних справ України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти і науки України, Національної соціальної сервісної служби України) щодо повернення в Україну дітей, які у складі закладів були евакуйовані та перебувають за кордоном;
- 4) розробити та затвердити порядок дій, у разі виявлення ознак фізичного, психологічного, економічного та сексуального насильства над дітьми, які зараховані до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування, у тому числі, які були евакуйовані та релоковані;
- 5) розробити зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 01.06.2023 № 546 «Про тимчасове переміщення (евакуацію) дітей та осіб, які проживають або зараховані до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування на цілодобове перебування, та їх повернення», якими деталізувати порядок дій кожного органу державної влади, дотичного до забезпечення/захисту прав, інтересів вихованців закладів під час вирішення питань, пов'язаних із поверненням дітей на територію України в період дії воєнного стану, з тимчасового переміщення (евакуації);
- 6) розробити чіткий алгоритм взаємодії місцевих органів влади у разі переміщення закладу інституційного догляду та виховання дітей з однієї місцевості в іншу;
- 7) розробити нормативно-правовий акт, спрямований на посилення відповідальності за кримінальні та адміністративні правопорушення, вчинені щодо дітей, виокремивши як обтяжуючу обставину – вчинення неправомірних

діянь щодо дитини, яка є вихованцем закладу інституційного догляду та виховання;

8) розробити та прийняти зміни до Типового положення про Комісію з питань захисту прав дитини, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 № 866, та до постанови Кабінету Міністрів України від 04.08.2021 № 843 «Деякі питання соціального захисту дітей, влаштованих на цілодобове перебування до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування», якими зобов'язати батьків надавати Комісії з питань захисту прав дитини пояснення та докази щодо необхідності влаштування дитини на цілодобове перебування в заклад інституційного догляду та виховання.